Poštnina plačana

Leto II., štev. 121 — V Ljubljani, torek dne 24. maja 1921 — Posamezna štev. 30 par - 1·20 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 180 K
mesečno. . . . . 15 „
za zased. ozemlje . 200 „
za inozemstvo . . 520 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (56 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.
Upravništvo: Sodna ulica št. 6. Telefon št. 36.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 23. maja.

V naši kraljevini prehaja gospodarsko življenje hitreje v normalne razmere nego v drugih državah, ki so nastale na razvalinah Avstro - Ogrske. Četudi z žrtvami in težavami, osloboditi se je trgovina in obrt skoraj vseh izrednih ograničenj. S svobodo na teh poljih je nastopila svobodna konkurenca, ki polagoma pritiska cene navzdol. Pred njo se umika verižništvo z vsemi slabimi posledicami za konsumenta. Novo življenje v produkciji in oživljenje solidne trgovine nas približuje gospodarskemu prerojenju. Čim preje bo to prišlo, tem preje se povrne zadovoljstvo v vse vrste naroda.

Stanovanjsko vprašanje izgleda, da bo izmed vseh gospodarskih in socijalnih vprašanj ostalo najdalje nerešeno. Edinole ogromna gradbena podjetnost bi mogla rešitev tega vprašanja pospešiti. Ta je pa zopet odvisna samo od denarja, denarja in zopet denarja. Računati moramo zato z razmerami, kakršne so. Povpraševanje po stanovanjih je neprimerno večje, nego ponudba stanovanjskih prostorov. Relacija je v tem oziru tako nenormalna, da je država primorana, vztrajati pri načelu intervencije in direktne zaščite najemnikov. Zato je tudi nova stanovanjska naredba pridržala sistem vezanega gospodarstva, čegar posledica je, da gospodar tudi še nadalje ni sam svoj gospodar v svoji hiši. Stanovanjska oblast razpolaga s stanovanji in lokali v njegovi hiši. Stanovanjska oblast mu nakazuje najemnike in le v maloštevilnih slučajih je hišnemu gospodarju mogoče posluževati se svojih gospodarskih pravic. S stališča hišnih lastnikov je tako omejevanje gospodarske svobode v času, ko je že za vse druge panoge privrede uveden sloboden in neoviran promet, težko breme, tem težje, ako je hišni gospodar navezan edinole na dohodke iz svoje hiše. Toda splošni socijalni interes prevalira in njemu se morajo umakniti še tako utemeljeni pomisleki formalne in individualne pravičnosti.

Sistem vezanega gospodarstva v stanovanjskih zadevah je torej še neobhoden. Likvidacija pa se mora pripravljati. Hišni gospodarji tožijo ne le, da jim je odvzeta vsa oblast nad hišami, temveč da imajo v njih celo manj pravic nego njihovi najemniki. Gotovo je mnogo slučajev, ki do izvestne mere opravičujejo tožbe zlasti tistih gospodarjev, ki si svojih hiš niso kupili z lahkim vojnim zaslužkom. Zakaj bi vsak bogataš, vsak ekonomsko krepak človek imel predpravico, da udobno živi, razsipava denar za zabavo in luksus, za stanovanje pa plačuje predvojno stanarino gospodarju, ki stoji radi tega morda pred ekonomskim propadom? Ako najemnik uživa dragocено zaščito zakona radi odpovedi stanovanja, ali ni socijalno pravično, da plača več za stanovanje kot leta 1914., ako mu to gmotni položaj količkaj dopušča? Nova stanovanjska naredba je v tem oziru krenila na novo, pravičnejša pota. Ekonomsko slabe še vedno ščiti. Za te predpisuje stanarino v dvojnem znesku **čiste** najemščine od 1. julija 1914. Za naše razmere znači to manj nego je tak najemnik danes plačeval. Sedaj je moral plačati 60% **brutto** najemščine leta 1914., povrh še gostaščino in popravila za hišo. Ekonomsko krepkejše ščiti nova naredba manj, ljudi z dohodki nad 200.000 K pa sploh ne. Tudi pri lokalih velja asti princip zaščite slabejše situiranih. Hišni gospodarji dobe na ta način precejšnje izboljšanje svojega položaja, in to le na račun, ki gospodarsko krepkejših, ki nimajo nobene moralne pravice, živeti edinole na stroške hišnih lastnikov. Razume se, da se bodo ugodnosti za hišne gospodarje tudi v tem slučaju eventualno zelo krivično razdelile, v vsakem slučaju bo pa zanje napram obstoječemu stanju napredek. Kakšen bo končni efekt nove stanovanjske naredbe, se sploh ne da z gotovostjo naprej videti. Opravičeno pričakujemo, da bo socijalno pravičnejša, nego so bile dosedanje stanovanjske naredbe. Ako se bo ž njo dejansko pospešila likvidacija stanovanjskega vprašanja ter ustvarili predpogoji za normalne stanovanjske razmere, bo brezdvomno z novo naredbo storjen velik korak li konsolidaciji naših notranjedržavnih prilik.

A. Ribičkar.

Berlin, 23. maja. Državni predsednik je poslanika v Haagu dr. Rosna imenoval za državnega ministra za zunanje posle.

Uradni razglas izida goriških volitev

IZVOLJENI 4 SLOVENCI, 1 KOMUNIST. — FAŠISTI SE PRITOŽILO. — ODUŠEVLJENJE MED SLOVENCI.

Gorica, 23. maja. (Izv.) Po dolgem oklevanju in zavlačevanju je centralna volilna komisija za goriško deželo v soboto zvečer objavila izid volitev v svojem okrožju. Dobili so: Jugoslovanska narodna stranka 34.639, komunisti 10.111 republikanci 1408, socijalisti 4290, ljudska stranka 2526, nacijonalistični blok 4734 glasov.

Preferenčnih glasov so dobili: dr. Wilfan 29.860, dr. Podgornik 1541, Šček 1426, Lavrenčič 44, Tuntov 5180, Zuvindel 1120, Bergamo 971, Flego 2011, Cosolo 1647. Izvoljeni so torej: dr. Wilfan, dr. Podgornik, V. Šček in Josip Lavrenčič (Jugoslovanska narodna stranka) in Josip Tuntar (komunistična stranka).

Kvocijenti za izvoljene znašajo: Wilfan 34.640, Šček 17.320, Podgornik 11.546, Tuntar 10.111, Lavrenčič 8.660.

Gorica, 23. maja. (Izv.) Z bolečimi čustvi so Italijani razglasili izid volitev na Goriškem. Po dolgem ugibanju, kako bi se dalo Slovane opehariti, so se končno le uverili, da se ne da. Da pa vkljub temu uveljavijo svoje ogorčenje, povdarjajo Italijani, da se bo nacionalistični blok proti izidu volitev pritožil in zahteval, da se mandati razveljavijo. (!) Kot razlog za svojo nezadovoljnost navajajo, da se volitve niso vršile na predpisan način v sledečih občinah: Podgora, Sv. Križ (Vipavski), Banjšica, Vertojba, Romans, Doberdob, Ronki, Černiče, Avber, Kopriva, Naklo, Tolmin, Lokavci, Planina, Trnovo in drugod. O «nepravilnostih» vložijo italijanski poslanci v zbornici poseben protest.

Gorica, 23. maja. (Izv.) V nedeljo je bil proglašen izid goriških volitev po občinah. Naše ljudstvo je prevzelo veliko veselje, da je vkljub italijanskim mahinacijam zmagala pravica. Komunisti so poparjeni, ker jih ljudstvo napada, češ, da so izdali narod, ker so pripomogli do zmage Tuntarju, ki bi bil brez slovenkih glasov prav gotovo podlegel. V mnogih občinah se je proglasil izid in uraden proglas volitev na svečan način. Goriško ljudstvo je polno zaupanja v svojo zmago in gre v bodočnost z najlepšimi upi.

Nadaljevanje debate o kancelparagrafu

IZ KONSTITUANTE. GOVORA POSL. HOHNJECA IN BRANDNERJA.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Današnja seja ustavotvorne skupščine je pričela ob pol desetih dopoldne. Po odgovorih ministrov na razne interpelacije poslancev, je hotel ministrski predsednik Pašić odgovoriti na vprašanje poslanca dr. Korošca o utisu občinskih volitev v Sloveniji in izmeni v pokrajinski vladi v Ljubljani ter ureditvi naše države v avtonomnem smislu. Ker pa Korošca ni bilo v zbornici, je odgovor odpadel in se je prešlo na dnevni red.

Prvi je govoril v nadaljevanju specijalne debate poslanec Hohnjec (klerikalec), ki je napadal kancelparagraf in zahteval «več svobode za vero in cerkev». Zahteva tudi, da se mora nedelje postaviti pod državno zaščito. Vsem vojakom, pravi, je treba dati časa, da zadoste svojim verskim dolžnostim. Cerkev mora biti svobodna v svobodni državi.

Za njim govori komunist Radovanović, ki zahteva politične pravice za ženske in ločitev cerkve od države. Jezi se nad obznano.

Nato govori narodni socijalec Brandner za žensko volilno pravico in napada kancelparagraf, češ, da ne bo nič koristil, dokler je duhovnom na razpolago spovednica. Boji se, da bi se radi kancelparagrafa vršil kulturni boj, ki bi naši državi strašno škodoval. Zato treba pomisliti. Kornnu predbaciva Brandner, da so socijalni demokrat izakrivili slab izid plebiscita na Koroškem.

Seja je končala ob 1 uri popoldne; prihodnja jutri ob 9. uri dopoldne

Socijalna debata v ustavnem odboru

KOMPROMIS MED DELAVSKIMI SKUPINAMI IN VLADO.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Na današnji seji ustavnega odbora, ki je bila popoldne, so se reševali izpreminjevalni predlogi klerikalcev in socijalistov. Večina teh zastopa socijalistično stališče in so namenjeni pridobiti popularnost svojim predlagateljem: v ustavo pa prav nič ne spadajo. Vsi so bili odklonjeni. Glede regulacije delavnega časa je prišlo danes do znatnega zbližanja med vlado in socijalističnim stališčem. Glavna zahteva socijalistične stranke je osemurni delavnik v velikih industrijskih obratih. Ako to doseže socijalistična stranka, se mora reči, da je dosegla maksimum svoje zahteve. Vladne stranke bodo o tem vprašanju še sklepale.

Diference pri razmejitveni komisiji za Reko

Zagreb, 21. maja. (Izv.) Prošli teden se je vršila v Bakru konferenca delegatov jugoslovanske in italijanske razmejitvene komisije, da načelno ugotovi severne granice reške države. Do sporazuma ni prišlo, ker zahtevajo Italijani za Reko več nego jim po rapallski pogodbi pripada. Delegati so se obrnili na svoje vlade po nove instrukcije ter se bo prihodnja seja konference vršila dne 27. t. m.

TRGOVSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Na današnji seji ustavotvorne skupščine je ministrski predsednik Pašić dal odgovor na interpelacijo posl. Lorkovića zaradi trgovskih pogajanj z Italijo. Pašić je povdarjal, da vlada trdno stoji na stališču rapallske pogodbe. Pogajanja niso prekinjena; odloženo je samo razpravljanje, dokler se ne zbere potrebni materijal.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Predsednik jugoslovanske delegacije za trgovska pogajanja z Italijo, dr. Ninčić, je obolel. Italijanska delegacija še ni prispela polnoštevilno v Beograd.

RADIKALCI IN DEMOKRATI ZA TRPINČENE ISTRIJANE.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Vsled vesti o silnem preganjanju Jugoslovanov v Istri so se sestali zastopniki radikalne in demokratske stranke, da se posvetujejo o potrebnih korakih. Po sklepu skupne konference se je zglasila deputacija, obstoječa iz poslancev Rafajlovića, Pečića in drja. Žerjava pod vodstvom ministra dr. Kukovca pri ministrskem predsedniku Pašiću, kjer so se sporazumeli glede nadaljnih korakov.

NOVO TRUMBIĆEVO POSREDOVANJE.

Zagreb, 23. maja. Dopisnik «Večera» piše iz Beograda, da je dr. Trumbić zopet poizkušal posredovati med hrvatskimi strankami in vlado. Posredovanje se je tikalo razdelitve države na oblasti.

POGODBA Z DONAVSKIM PAROBRODARSKIM SINDIKATOM RAZVELJAVLJENA.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Ministrstvo saobračaja je izdalo naredbo o ukinjenju sporazuma med tem ministrstvom in brodarskim sindikatom o brodovih in vlačilcih, ki so last države.

Sleparije generala Segreja

SRAMOTA ITALIJANSKE ARMADE. — ŠTAB OFICIRSKIH VERIŽNIKOV.

(Glej tudi članek na 4. člani!)

Dunaj, 23. maja. (Izv.) Korrespondenz Herzog javlja, da se je aretacija generala Segreja in ostalih italijanskih častnikov izvršila na podlagi pisma, ki ga je dunajski poročevalec «Avantija» pred mesecem poslal državnemu podtajništvu za vojsko. V tem pismu je ponovno predložil obtožilni materijal proti aretirancem. Na podlagi preiskave se je, sicer šele po volitvah v italijansko zbornico, izvršila aretacija. Poročevalec «Avantija» trdi tudi, da je svoječasna preiskovalna komisija na Dunaju zelo površno izvršila svojo nalogo. Častniki dunajske komisije so delovali tudi na političnem polju in so iskali stike s komunistično stranko Avstrije, da bi izvedeli, ali so avstrijski komunisti v zvezi z italijanskimi.

Dunaj, 23. maja. Kakor poroča «Korrespondenz Wilhelm», vzbuja afera Segrejeva vedno večjo pozornost. Dosedanja preiskava je ugotovila, da so imeli italijanski častniki tudi v Italiji mnogo pomagačev. Samo v skladiščih italijanske komisije na Dunaju so ugotovili primanjkljaj nad 200 milijonov lir. Posebno dobro kupčijo so delali častniki s preskrbovanjem potnih listov, največ za verižnike. Prav tako mnogo so prisleparili s prodajo lesa iz tirolskih gozdov. Italijanski častniki so si prilastili tudi mnogo vojaške opreme iz glavnih skladišč stvarne demobilizacije in jo prodali. Mnogo denarja so si znali pridobiti s tem, da so v svojih računih za avstrijsko krono računali po 40 centezimov namesto 60

Zbližanje med Anglijo in Francijo v šlezijskem vprašanju

ANGLEŠKE ČETE ZA ŠLEZIJO.

Pariz, 23. maja. (Izv.) V svoji zadnji noti francoski vladi stavlja zunanji minister Lord Corzon več vprašanj o vlogi, ki so jo francoske oblasti igrale od početka poljske vstaje, kakor javlja «Petit Parisien», se sedaj pripravlja odgovor na to noto, ki bo dal zahtevana pojasnila. Gre za izmenjavo mnenj kot priprava za glavno debato. List opozarja na tajno nemško oboroževanje v Gorenji Šleziji in zahteva največjo pozornost. Za sedaj je glavna naloga ta, da se prepreči Nemčiji za vsako ceno, da bi mogla pričeti sovražnosti proti Poljski.

Pariz, 23. maja. Francoski poslanik grof Saint-Aulaire je včeraj pri angleškem zunanjem uradu napravil korak, da bi dosegel skupno intervencijo zaveznikov v Berlinu, da bi se nemška vlada pozvala, naj napravi konec odpošiljanju prostovoljcev v Gorenjo Šlezijo. Francoski poslanik je naglašal, da je potrebno sodelovanje s člani medzavezniške komisije v Opolah v svrho vzpostavitve reda, kar bi se dalo doseči potem kolektivne intervencije pri vstaših. Angleški polkovnik Pereyval ni hotel začeti pogajanj z vstaši, ker bi to značilo, da je vstaše priznal.

Berlin, 23. maja. (Izv.) Tekom včerajšnjega dne so odšli štirje bataljoni angleške pehote v Gorenjo Šlezijo.

Državni prevrat na Portugalskem?

Pariz, 23. maja. (Izv.) Kakor poroča Petit Parisien» iz Londona, je prišlo na Portugalskem do državnega preobrata. «Dail Mail» javlja iz Lizbone, da je izbruhnila ministrska kriza. Ministrski predsednik Machavo, ki je šele en mesec na tem mestu, je v nedeljo sporočil predsedniku republike ostavko celokupnega kabineta. Govori se, da bo kabinet v kratkem razpuščen. Po drugih vesteh gre za državni preobrat. Monarhistom se je baje posrečilo aretirati vse člane ministrva in vzeti vlado v svoje roke.

Lizbona, 23. maja. Kabinet je podal svojo demisijo. Oddelki mornarjev stražijo ministrstva. Pričakuje se razpust parlamenta.

London, 23. maja. Kakor piše «Daily Mail», gre pri dogodkih v Lizboni za vstajo, ki jo podpirajo vojaški in monarhistični krogi. Aretirali so baje vse ministre.

Anglija ukine takso na nemško blago

London, 23. maja. (Izv.) *V spodnji zbornici je bil sprejet predlog delavske stranke, naj se ukine oddaja za uvoz nemškega blaga.*

Amerika snuje zvezo velesil

London, 23. maja. (Izv.) *Hardingova vlada namerava kot protiutež proti Zvezi narodov ustanoviti Zvezo velesil, ki bi preprečila bodoče vojne. Ta zveza velesil bi tudi rešila vprašanje mandatov, n. pr. tudi nad otokom Yapp. Amerika se udeleži sej vrhovnega sveta samo zaradi tega, da more izvesti ta načrt.*

Protievropejski nemiri v Egiptu

London, 23. maja. V velikih mestih Egipta so izbruhnili nemiri. Angleške čete so vzpostavile mir. Ubitih je več oseb. V Aleksandriji so domačini napadli angleške vojake.

Kairo, 23. maja. Položaj v Aleksandriji je resen. Vest, da je Grk ubil domačina, je povzročil napad na Grke in druge Evropejce. Streljali so vso noč. Žrtev je mnogo. Množica je razbila izložbena okna evropskih trgovin Evropejci so pobegnili h krajnim oblastvom in zahtevali varstva ali — dovoljenja, da bi se mogli sami varovati. Streljanje se nadaljuje. Pogorelo je mnogo prodajalnic.

Aleksandrija, 23. maja. Pri nemirih predzadnjo noč je bilo ubitih pet Evropejcev, ranjenih pa 72. Nemiri so trajali do včeraj opoldne.

Velik štrajk na Češkem

Praga, 21. maja. (Izv.) Včeraj je izbruhnil v češki kovinarski industriji splošen štrajk. Stavke se udeležuje nad 50.000 delavcev. Vzrok je sledeči: Tovarne so vsled krize, v kateri se nahaja metalurgična industrija sklenile skrčiti delavno dobo od 48 na 32 ur na teden ter istočasno znižati mezde za 10 odstotkov. Povrh so odpustile desetino svojih delavcev. Narodno-socijalne in soc. dem. organizacije so v odgovor na ta sklep tovarnarjev proklamirale štrajk. V 54 velikih strojnih in drugih kovinarskih tovarnah na Češkem počiva vse delo. Moravska in Slovaška od štrajka nista prizadeti.

AVSTRIJSKA VLADA POZIVA K OPUSTITVI LJUDSKIH GLASOVANJ.

Dunaj, 23. maja. (Izv.) Avstrijska vlada si prizadeva vplivati na stranke, da bi z ozirom na pogajanja za kredite opustila nadaljna ljudska glasovanja za priklopitev k Nemčiji. Še danes se izda na državne oblasti v provincah naredba, kjer se veli, da se morajo državne oblasti pri predstoječih ljudskih glasovanjih zadržati tako, da se ne bi mogio iz zadržanja teh uradov sklepati na to, da država sodeluje pri ljudskih glasovanjih.

GRADJANSKI V SPLITU PORAŽEN.

Split, 23. maja. (Izv.) «Gradjanski» je zmagal «Juga» s 7:1, propadel pa proti «Hajduku» z 1:2. Na igrišču je prišlo med tekmo do velikih škandalov.

Nova stanovanjska naredba

Beograd, 21. maja.

Regent Aleksander je podpisal novo stanovanjsko uredbo, ki stopi v veljavo čim bo objavljena v «Službenih novinah». Nje veljavnost se razteza na vse dele kraljevine, izvzemši na teritoriji Srbije in Črne gore. V splošnem se nova naredba naslanja na stanovanjske naredbe, ki so bile do sedaj v veljavi za Slovenijo, Hrvatsko, Vojvodino, Bosno in Dalmacijo.

Najvažnejše dol očbe ima II. poglavje, ki govori o stanarinah. *Za osnovnico vseh novih stanarin velja čista najemnina brez doklad od 1. julija. 1914.* Osnovna stanarina pomnožena s številom tri daje normalno višino današnje stanarine za stanovanja.

Pri ekonomsko slabejših, kamor spadajo predvsem oni, ki žive pretežno *od stalne svoje plače ali mirovine*, se sme osnovna stanarina pomnožiti največ s številom dve.

Pri stanovanjih, katerih zakupnina je znašala 1. julija 1914. na leto *več kot dva tisoč kron* ali v katerih stanujejo zakupci, kojih letni dohodki znašajo od 120.000 do 200.000 kron, se lahko pomnoži osnovna stanarina na največ s številom šest.

Najemnikom, ki imajo dohodkov preko 200.000 kron na leto, sme gospodar svobodno povišati stanarino brez obzira na obstoječe pogodbe.

Za *poslovne prostore* se nova stanarina giblje med tri- in osemkratno zakupnino (čisto najemnino od 1. julija 1914.). Ako se gospodar in najemnik ne moreta sporazumeti, določi ceno stanovanjska oblast, ki se pa mora pri presoji ozirati na ekonomski položaj najemnika in gospodarja, kakor tudi na druge okolnosti, katerih namen je zaščititi slabejše situirane.

Od državne, vojne uprave, javnih zavodov v najem vzeti prostori plačajo največ trikratno čisto najemnino 1. julija 1914.

Vodarino, kanalizacijo, odnašanje smeti, čiščenje dimnikov in osvetlenje stopnic, nosijo najemniki z gospodarjem vred sorazmerno. Davke, gostaščino, popravila na hiši in še druge morebitne postranske izdatke mora trpeti gospodar sam.

III. del naredbe govori o onih *zgradbah, ki so popolnoma svobodne* in za katere ni nobenega omejevanja niti glede višine najemnine, niti glede razpolaganja. Sem spadajo vse *nove zgradbe*, v starih zgradbah pa oni prostori, ki se preje niso uporabljali za stanovanja, pa so bili tako temeljito predelani, da služijo sedaj za stanove. Za te vrste zgradb velja tudi naredba od 19. julija 1920., v kateri se zanje uzakonujejo obsežne davčne oprostitve do 25. let in druge ugodnosti.

Sodna odpoved od strani gospodarja je po novi naredbi mogoča, ako potrebuje gospodar stanovanje zase. Te pravice se pa lahko poslužujejo le hišni gospodarji, ki so postali lastniki pred 1. januarjem 1916., in ki stanujejo sedaj kot najemniki v drugih hišah ter so brez svoje krivde prisiljeni se izseliti iz sedanjega stanovanja. Nadaljni razlogi za sodno odpoved so: če najemnik ne plača pravočasno najemnine, če kvari stanovanje, če hudo krši hišni red, če se mora stavba porušiti in na novo sezidati. Odpovedati je dalje možno stanovanje tujcem, kojih stalno bivanje v državi ali v posameznih pokrajinah ni potrebno in zaželjeno, ako to odpoved vnaprej odobri stanovanjska oblast.

Poslovne prostore je dalje mogoče odpovedati iz razloga, ako jih lastnik ali njegovi otroci neobhodno potrebujejo za izvrševanje svojega, na usposobljenostni dokaz vezanega rokodelskega obrta ali za trgovino; a v tem slučaju se mora dokazati, da so se s trgovino bavili pred 1. julijem 1914. in velja ugodnost le za hišne posestnike izza 1. januarja 1916. Gospodar, oziroma njegov pravni naslednik mora odpovedati poslovne prostore stranki, ki se je vselila brez dovoljenja stanovanjske oblasti in brez izrecnega privoljenja gospodarja.

Pravico razpolaganja s *stanovanji* ima izključno stanovanjska oblast. Podrobnosti o tem izdajo pokrajinske vlade.

Stanovanjska oblast dodeljuje stanovanja in njih dele v prvi vrsti osebam, ki morajo v dotičnem kraju stanovati v državnem interesu in šele potem onim, ki morajo tamkaj stanovati v javnem interesu, oziroma nimajo stanovanj, pa se jih mora iz socijalnih ozirov ščititi.

Stanovanjsko oblastvo ima pravico odvzeti v stanovanjske svrhe poslovne prostore denarnim zavodom, zavarovalnim družbam, trgovskim, industrijskim in podobnim podjetjem, ki imajo značaj veleobrata, ako v roku, ki jim ga stavi stanovanjska oblast (največ eno leto) ne zgrade hiš za stanovanja svojih nameščencev in za svoje poslovne prostore. Izvzeta so ona podjetja, ki so v navedene svrhe že zgradila svoje stavbe.

Pokrajinskim oblastvom je prepuščena ureditev vprašanja stanovanj v vojaških barakah, ki stoje na tujem svetu.

Prepovedano je plačevanje najemnine v zlatu, srebru ali tuji valuti.

Naredba stopi v veljavo z dnevom objave v «Službenih Novinah». Najemnine, ki jih ustanavlja naredba, so plačljive s prvim plačilnim rokom po uveljavljenju naredbe.

Zanimivosti o volitvah v Trstu

Trst, 21. maja.

V svrho lažjega razumevanja naših volitev v rimski parlament, bo čitateljem «Jutra» gotovo dobrodošlo par informacij, ki jih podajamo v naslednjem:

V tržaškem volilnem okrožju je bilo vpisanih volilcev 44.865 na 66 voliščih. Oddanih je bilo veljavnih glasov 33.343, torej 74·3%. Značilno je, da so tržaški listi celo še 10. maja objavljali število vpisanih volilcev s 47.674 in se je torej, kdo ve s kakšnimi manipulacijami, ker so bile reklamacije že zaključene, število zvišalo za celih 2809 volilcev. Enako je sumljivo, da so vsa neuradna poročila govorila o 31.390 oddanih veljavnih glasovih; kar naenkrat se je pojavilo torej 2000 novih glasov. Jasno je, da se te spremembe niso izvršile na škodo bloka.

Izvoljeni so torej 1.) Giunta Francesco, fašist, z 21.777 glasovi (15.119 listinskih in 6658 prednostnih glasov); 2.) Banelli Giovanni, fašist, z 18.472 (15.119 + 3353); 3.) Bombacci Nicola, komunist, z 11.192 (6667 + 4525); 4.) Suvich Fulvio, nacijonalist s 17.604 (15.119 + 2485) glasovi.

Za določitev števila mandatov so odločilni samo listinski glasovi, število oddanih glasovnic, dočim pa prednostni glasovi, ki jih dobe posamezni kandidati, izpreminjajo vrstni red v dotični listi. Prednostni glas se more dati samo kandidatu lastne liste, in sicer tam, kjer je število mandatov do 5, samo enemu, kjer pa je število mandatov od 5 do 10 pa dvema, torej v Trstu in na Goriškem samo po enemu, v Istri pa dvema.

Po določevanju mandatov se število listinskih glasov vsake liste deli po vrsti z 1, 2, 3, 4, 5 itd., do števila mandatov dotičnega volilnega okrožja, torej v Trstu z 1, 2, 3, 4. Tiste liste, ki jim pripadejo (v Trstu) štirje (ker so štirje mandati) najvišji kvocijenti, dobe toliko mandatov, kolikor je njihovih kvocijentov med temi štirimi. Nacijonalistični blok je imel v Trstu 15.119 listinskih glasov. Delino: **15.119 : 1 = 15.119; 15.119 : 2 = 7559; 15.119 : 3 = 5039; 15.119 : 4 = 3739; Komunisti: 6667 : 1 = 6667; 6667 : 2 = 3333** itd. Število listinskih glasov vseh ostalih list, deljeno z 1, je že manjše kot tretji kvocijent blokov, in tako prihajajo v poštev le kvocijenti 15.119 in 7559 (blok), 6667 (komunisti) in 5039 (blok). Blok je dobil potemtakem tri mandate, komunisti pa enega.

Blok je imel naslednjo listo: Banelli, Giunta, Menesini, Suvich; dobili pa so: Giunta 6658, Banelli 3353, Suvich 2485, Menesini pa samo 1176 prednostnih glasov. Zato se je izpremenil vrstni red v listi in izvoljeni ni Menesini, dasi je tretji na listi, temveč Suvich, ki je bil četrti, ker je Menesinijevo «osebno» število znašalo samo 16.295, Suvichevo pa 17.604.

Na jugoslovanski listi so se oddajali prednostni glasovi samo dr. Slaviku, ki je dobil vsega skupaj 5408 glasov, t. j. 2930 listinskih in 2478 prednostnih.

V prejšnjih poročilih je že bilo omenjeno, da so v Sv. Križu, na Opčinah in v Gropadi, torej na vseh treh tržaških gornjeokoliških voliščih fašisti nasilno preprečili volitev. V Sv. Križu je moglo glasovati samo 61 volilcev od 686. Naša glasova sta bila samo 7, za blok pa je bilo oddanih 45. Komunisti so dobili 5 glasov, republikanci 7. Vsi ostal glasovi so bili neveljavni. Več našincev je bilo težko ranjenih. Na Opčinah je glasovalo od 667 volilcev 210, v Gropadi od 574 samo 109. V spodnji okolici so komisije delale namenoma tako počasi, da več ko polovica naših ljudi ni mogla priti na vrsto, dasi so volilci čakali od 7. ure zjutraj do 10. zvečer. Na vseh 16 okoliških voliščih je bilo od 10.304 vpisanih volilcev samo 1650 naših glasov, na ostalih voliščih v mestu pa 1280. V mestu ej eno volišče, kjer ni niti enega našega glasu, na enem volišču v Starem mestu je bil samo 1 glas za nas, na 8 voliščih pa je bilo po manj ko 10 naših glasov, čeprav je bilo povsod od 700 do 800 naših volilcev. Nad 100 naših glasov je bilo samo na 7 voliščih, med njimi prvo škedenjsko z 215. (najvišje število naših glasov), potem drugo škedenjsko s 198, Barkovlje 185, eno rojansko 128, eno svetoivansko 124, Katinara 123, Sv. Marija Magdalena zgornja 103. Vsa ostala volišča, celo tudi vsa šentjakobska, so imela od 11 do 97 naših glasov. Za Sv. Jakob se trdi, da naši ljudje niso imeli glasovnic in so glasovali za komuniste, da ne izgube glasu.

Krivdo našega neuspeha v Trstu je torej treba pripisati fašistovskemu nasilju, pa tudi naši lastni desorganizaciji in nedisciplinirano sti.

Zaradi nasilstev in kršenja volilnega zakona se vloži pritožba, za katero je časa 20 dni po uradni razglasitvi izida volitev. Mogoče je razveljavljenje volitev v posameznih sekcijah, o čemur odloča zbornica sama. Politično društvo je otvorilo poseben urad za zbiranje tozadevnega gradiva.

Binkoštni kongresi v Pragi

H. — V Pragi, 18. maja.

Bili so lepi, svečani dnevi cvetočega majnika, ki smo jih preživeli o binkoštih. Ljudstva je bilo v Pragi več kot ob Sokolskih zletih pred vojno, mende vsaka vas republike, tudi iz Slovaške in Podkarpatske Rusije, je poslala svoje delegate v Prago, kjer se je vršil prvi kongres agrarne stranke v samostojni državi.

V vrsti mnogih kongresov, ki so se ob praznikih vršili v Pragi, stoji kongres agrarcev na prvem mestu. Stranka je priredila manifestacijski sprevod po Pragi, ki je trajal skoraj tri ure! Dežela, kmet republiki. **Tu smo!**

*

Agrarni sestanek in kmečka manifestacija sta popolnoma zasenčili druge kongrese, zlasti kongres komunistov. Proti 175.000 delegatov kmetijskih organizacij smo videli 550—600 zastopnikov III. internacijonale, ki so na svojem kongresu končno po dolgi krizi prispeli tja, kamor je neodvratno šel razvoj: k stalilizaciji skrajne levice. Na kongresu komunistov se je osnovala samostojna komunistična stranka, pobijajoča demokracijo in socijalizem, stranka odvisna od Moskve. Večina delavstva je razdeljena sedaj med «centrum», v katerem se zbira nekristalizirana masa v najmanj 5 frakcijah, sledečih raznim voditeljem, na soc. dem. «desnico», stranko Modračkovo, pa narodne sacijaliste in še nekoliko manjših skupin. Strokovne organizacije stoje na strani, ne gredo ne s kumunisti, ne z «desnico».

Komunisti s svojo tretjo internacijonalo imajo pripadnike v prvi vrsti v neizobraženih vrstah delavstva, v socijalističnih malkontentih, posebno pa tudi med raznimi nemškimi, madžarskimi in židovskimi elementi, ki so sovražni narodni češki državi. Šmeral je v teh dnevih ustrelil zopet v javno zabavo nekoliko poštenih kozlov.

*

Miren je bil shod narodnih socijalistov. Novega ni prinesel nič. Interesantno je le, da vsled demagogične in egoistične politike drja. Franka in poslanca Stříbrnega in vsled njihovega konsekventnega ministerijalizma v stranki narašča vpliv levih elementov, pripadnikov bivše anarhistične struje, ki stoje komunistom prav blizu. Nedavno so javili listi, da je voditelja nar. soc. mladine posl. Špatný ekskomuniziral iz narod. socijalnih mladinskih organizacij nekaj komunističnih elementov, ki so prav sistematično širili boljševiške nazore. Drugi dan pa je javilo «Č. Slovo», glavni organ stranke, da sta v izvrševalni odbor stranke izvoljena inž. Štych in gospa Šrámek, ki sta oba radikalnejša komunista nego sami odposlanci Moskve. Isti dan, ko je gospa Šrámek postala član najvišjega organa narodno - socijalne stranke, torej stranke protikomunistične, je na veselici komunistov, prirejeni v proslavo ustanovitve Ljeninove filijalke na čeških tleh, ista gospa Šrámkova recitirala in pevala — član odbora Klofačeve stranke!

Senator Klofač bo imel mnogo dela, da bo razšistil nejasne razmere.

Na kongresu narodno - socijalne stranke so bili tudi odposlanci slovenske NSS. Ravno tiste dni smo izvedeli, da se doma ogrevajo za nekako avtonomijo. Zato je bilo zanje gotovo poučno, ko so slišali, kako ostro se je češka narodno - socijalna stranka postavila proti avtonomističnim geslom in izrekla za unitarizem — navzlic temu, da so v tem oziru razmere pri nas skoraj še težavnejše nego v Jugoslaviji.

Izpopolnitev nemške vlade

Iz Berlina poročajo, da se berlinska vlada dr. Wirtha, izpopolni na ta način, da obdrži dr. Wirth še zanaprej portfej finančnega ministra. Dr. Wirth hoče namreč do konca izvesti vse one načrte, katere je zasnoval še kot finančni minister v Fehrenbachovi vladi. Njegova davčna reforma ima namen omogočiti izpopolnitev nemških reparacijskih obveznosti.

Kot kandidat za zunanje ministrstvo se sedaj imenuje neka politična osebnost iz Bavarske. Novi zunanji minister bo posebno imel nalogo, da odstrani vsa nesoglasja, ki so nastala med Monakovim in Berlinom. Pripravljajo pa se še druge izpremembe v nemški zunanji politiki. Nemški poslanik v Londonu Sthamer odstopi, in na njegovo mesto pride sedanji državni tajnik v nemškem zunanjem ministrstvu dr. Haniel. Državni kancelar Wirth namerava dalje zasesti vsa važna mesta v zunanjem ministrstvu samo z možmi, ki so odločeni voditi politiko sporazuma ter so volini podpirati izpolnitev versajske pogodbe. Da se to lažje doseže, bo odstavljen tudi sedanji vodja pisarne ministrskega predsedstva, državni tajnik Albert, ki je na bivšega državnega kancelarja Ferenbacha posebno v notranjih političnih vprašanjih vplival, ter na ta način pravzaprav on vodil notranjo politiko nemške države.

Po svetu

— **Vprašanje Gorenje Šlezije** je postalo v zadnjem času zopet akutno. Ker je nemška vlada sprejela zavezniške predloge glede reparacij, je antanta revidirala svoje stališče v gorenješlezijskem vprašanju ter sklenila podvzeti energične korake proti voditelju vstašev Korfantyju, od katerega zahteva, da nemudoma odstopi. Poljska vlada se s tem ne strinja.

— **Zapadna Madžarska.** Posvetovanja med madžarsko in dunajsko vlado radi rešitve zapadnomadžarskega vprašanja se obnove v ponedeljek, dne 23. maja. Odlični madžarski politiki se mude v Parizu z namenom, da bi neke antantine kroge pridobili zase. Poudariti hočejo zlasti to, da bi odstop zapadne Madžarske avstrijski republiki znatno onemogočili zbližanje obeh držav.

— **Parlamentarne volitve na Madžarskem** se pripravljajo, ter se bodo vršile še tekom poletja. Volilna reforma, ki se izdeluje za te volitve, je zelo nazadnjaška ter se zoper njo pritožujejo predvsem protivladne stranke.

— **Upor v zapadni Sibiriji.** Praški «Eclair» poroča, da se širi po celi zapadni Sibiriji gibanje proti boljševikom. Mnogo čet rdeče armade je prešlo v tabor upornikov. V bojih ž njimi so imeli boljševiki velike izgube. Sibirija je od evropske Rusije baje popolnoma odrezana. — Podobni nemiri kakor v zapadni Sibiriji so izbruhnili tudi v Petrogradu in okolici, kjer so se pojavili delavski štrajki v velikem obsegu. Delavci so demonstrirali proti ljudskim komisarjem, ker je prehrana delavskih slojev pod vsako kritiko.

— **Skrčenje ameriške armade** je sklenila reprezentacijska zbornica Zedinjenih držav. Armada se zmanjša za 50.000 mož ter bo znašala v mirovnem stanju 150.000 vojakov.

Politične beležke

+ **NSS in volitev županov.** Na današnjem shodu NSS v Mestnem domu je naznanil posl. Deržič, da se vrši v četrtek konferenca zaupnikov NSS, na kateri se bo končnoveljavno sklepalo o postopanju stranke pri županskih volitvah v avtonomnih mestih. — Radi postopanja celjskih narodno - socijalnih občinskih odbornikov, ki so volili demokratskega župana, je vodstvo NSS izreklo svoji celjski organizaciji grajo ter pozvalo podžupana Žabkarja, naj odloži svoje mesto.

+ **Klerikalizma ni** v naši kraljevini, trdi današnji «Avtonomist», ker klerikalci so v naši državi manjšinska skupina. V isti številki pa piše isti list, da je avtonomistična SLS dobila pri občinskih volitvah največ glasov.

+ **Jugoslavija, SHS in Srbija.** Zagrebška «Slobodna Tribuna» poroča: Ko je bil naš minister trgovine dr. Kukovec v Londonu, se je predstavil svojim kolegom: Kukovec, minister trgovine kraljevine Jugoslavije! — Začudeno ga je pogledal neki kolega in popravil: «Čehoslavije?» — «Ne, Jugoslavije.» — «Katera država je to?» — «Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.» — «Kako?» se je začudil Kukovčev kolega. — Tedaj se je spomnil dr. Kukovec in rekel: «Minister trgovine kraljevine Srbije.» — «O, slavne in junaške Srbije, jako nas veseli, da vidimo med seboj zastopnika tako slavnega in junaškega naroda!»

Domače vesti

Ljubljana, 23. maja

* **Regent na potu skozi Ljubljano.** Na svojem potovanju v Pariz, je v nedeljo popoldne prispel z orient - ekspresom v Ljubljano regent Aleksander. Na peronu glavnega kolodvora se je zbrala številna množica občinstva. Regenta sta v njegovem salonskem vozu pozdravila predsednik deželne vlade dr. V. Baltič in poveljnik dravske divizije general Dokić. Navzoči so bili tudi številni zastopniki raznih uradov. Regent se je skoro pol ure pogovarjal z zastopnikoma najvišje civilne in vojaške oblasti. Na njegovo željo je general Dokić spremljal regenta do meje. Na vseh postajah do Rakeka je kmetsko ljudstvo živahno pozdravljalo regenta.

* **Deželni predsednik** dr. Baltič je ad personam pomaknjen v III. činovni razred.

* **Jutri ni poklonitve na vladi.** Časopisna vest, da se dne 24. maja na državni praznik sv. Cirila in Metoda vrši pri predsedništvu deželne vlade svečana poklonitev, ni točna. Kakor pojasnjuje predsedništvo deželne vlade, se svečana poklonitev na ta dan ne vrši.

* **«Lisinski» v Ljubljani.** Danes ob 4. popoldne je prispelo v Ljubljano s svoje turneje z Dunaja zagrebško pevsko društvo «Lisinski», okoli 70 pevcev. Na kolodvoru so jih pozdravili člani ljubljanskih pevskih društev, med drugimi «Ljubljanski Zvon» z zastavo. V imenu deželne vlade je pozdravil pevce vladni svetnik Ljubec, izražajoč veselje, da bo imela Ljubljana priliko, slišati odlično bratsko pevsko društvo. V imenu «Glasbene Matice» je mesto odsotnega predsednika dr. Ravniharja pozdravil goste podpredsednik, skladatelj Kimovec, imenom «Pevske Zveze» pa ravnatelj Hubad. Odzdravil je predsednik «Lisinskega» dr. Benkovič, ki je naglašal potrebo, da padejo tudi vse kulturne meje v troimenem narodu. Pevci so nato živahno aklamirani, se podali v mesto. Zanimanje za jutrišnji koncert Lisinskega je splošno ter se obeta Ljubljani prvovrsten umetniški užitek.

* **Koncert «Lisinski» v Ljubljani.** Najboljše hrvatsko pevsko društvo Lisinski nastopi jutri zvečer ob 8. uri v dvorani hotela Union. Na sporedu so skladbe naših najboljših skladateljev, na čelu jim Konjević in Slovenec Lajovic. Hrvate zastopata Plamenac in Josefović, katerima se pridružuje Čeh Lhotka, slavni dirigent zbora Lisinskega. Velik del sporeda je posvečen narodnim pesmim, izmed katerih nas bodo zanimale prav gotovo najbolj one iz Medjimurja, harmonizirane po Žgancu. Poleg teh sta sporedu tudi dve koroški. **Dolžnost naša je, da posetimo koncert v največjem številu!** — Predprodaja vstopnic v trafiki v Prešernovi ulici.

* **Važno za rezervne oficirje v Ljubljani.** Komanda mesta razglaša: Vsi rezervni oficirji, ki se nahajajo v civilu, se imajo udeležiti v uniformi slovesne službe božje v stolni cerkvi Sv. Nikolaja na državni praznik sv. Cirila in Metoda dne 24. t. m. ob 10. uri. Pravoslavna slovesna služba božja se vrši ob 9. uri v Kapeli belgijske vojašnice; pri tej imajo prisostvovati vsi rezervni oficirji pravoslavne vere. Obleka službena z ešarpo.

* **Jugoslovanski inženjerji in arhitekti** so se iz Ljubljane peljali v ponedeljek v Maribor, kjer so si ogledali mesto tamošnje tvornice in elektrarne v Fali. Mariborsko udruženje inženjerjev in arhitektov jim je priredilo zvečer v Narodnem domu družabno zabavo s koncertom.

* **Shod NSS v Ljubljani.** Nocoj je bil v Mestnem domu shod NSS, kateremu je prisostvovalo 143 narodnih socijalcev. Na shodu so govorniki poročali o praškem potovanju. Glavni govornik Fakin je razvijal svoje misli o stavbi novega socijalizma, kateremu temeljne kamne polagajo Rusi. Čehi in sedaj tudi Jugolovani. Govoril je o belo-modro-rdeči internacijonali. Koncem svojega govora je podal razloge, zakaj je NSS proti ustavi. Je zato proti, ker se ustava ne ozira niti na materijalne, niti na srčne potrebe našega naroda. Končal pa je z vzklikom: «Vse za državo!» — Posl. Deržič je pred zaključitvijo shoda omenil, da bo te dni v Celje sklicana nova konferenca strankinih zaupnikov, ki bodo obvezno sklepali glede volitev županov.

* **Porotno zasedanje v Ljubljani.** Dne 30. maja se prične pri ljubljanskem porotnem sodišču drugo letošnje porotno zasedanje. Za sodelovanje v tem zasedanju so izžrebani naslednji porotniki: Kos I., Vrhnika, Souvan L., Ljubljana, Volk I., Primskovo, Krajnc Z., Kranj, Turšič A., Zerovnica, Okorn J., Visoko, Rojina A. Ljubljana, Hafner J., Škofja Loka, Kastelic J., Cerknica, Končan J., Polhov Gradec, Pock Fr., Ljubljana, Guzelj J., Škofja Loka, Kersnik U., Spodnja Šiška, Leskovec J., Cerknica, Skaler R., Škofja Loka, Ziherl Fr., Zalog, Podgoršek J., Vevče, Rutner R., Vrhnika, Koprivec A., Grosuplje, Smon S., Nadgorica, Umnik A., Senčur, Kogovšek Fr., Dravlje, Gostinčar Fr., Zg. Kašelj, Jamnik J., Pijava gorica, Mayr J., Ljubljana, Svete A., Tomišelj, Ahčan R., Zagorje, Firingar Fr., Breg, Sega A., Grahovo, Babnik J., Fužine, Berdajs L., Lese, Jerala J., Polje, Kocbek E., Kranj, Hafner L., Kropa, Anžič J., Štepanja vas in Strah J., Spodnji Kašelj. Namestniki porotnikov so: Jesenko A., Vodnik A., Krajec E., Trdina Fr., Kregar J., Urbas Fr., Oblak J., Steiner L. in Marchiotti J., vsi v Ljubljani.

* **Profesorskim kandidatom.** Da se dobi pravočasno pregled pomožnih učiteljev za prihodnje šolsko leto, vabijo se kandidatje srednješolskega učiteljstva, bodisi da že služujejo na kakem učilišču, bodisi da so šele dovršili filozofske študije, pa žele kakega mesta na srednjih šolah ali učiteljiščih v Sloveniji, da se prijavijo višjemu šolskemu svetu vsaj do 30. junija t. l. z navedbo natančnega naslova, rojstnega kraja in leta in znanstvene stroke, za katero so usposobljeni, s potrebnimi dokazili. — Višji šolski svet za Slovenijo.

* **Afera dr. Černič z dr. Leonhard.** Ob priliki nekega zborovanja štajerskih zdravnikov v Mariboru je tamkajšnji primarij dr. Černič omenil, da je za našo upravo sramotno, da se nahaja na važnem mestu v državni službi v Mariboru

nemški zdravnik dr. Albert Leonhard, ki prvič ne zna slovenski in ki je drugič 27. januarja 1919. leta pri znanih nemških izgredih s sovražnimi nameni nastopal proti Slovencem. Nekdo izmed zborovalcev je sporočil to drju. Leonhardu ki se je takoj zatekel k prononsirano nemški odvetniški pisarni dr. Orožel in dr. Blanke. Ta odvetniška pisarna je — kakor poroča «Tabor» — poslala primariju dr. Černiču dopis s priloženo izjavo, katero naj bi podpisal tekom treh dni. Zahteva se izjava, da dr. Černič ni imel nobenega povoda za gori omenjeno trditev in da prekliče svojo trditev. Primarij dr. Černič pa zahtevane izjave ni podpisal in bo nastopil pred sodiščem dokaz resnice.

* **75letnica dona Frana Bulića.** Letos praznuje svojo 75letnico znani dalmatinski arheolog don Franc Bulić, obenem pa slavi tudi 50letnico svojega znanstvenega delovanja. V Splitu se je ustanovil poseben odbor, ki bo izdelal načrt za proslavo in izdal tudi spominski spis z življenjepisom in zgodovino znanstvenega raziskovanja odličnega jugoslovanskega znanstvenika.

* **Dobitki razredne loterije.** Pri nadaljnjem žrebanju sreček razredne loterije so odpadli večji dobitki na naslednje srečke: Srečka 2064 dobi 1000 dinarjev,

2109 : 4000	dinarjev.	2905 : 4000	din.,
2978 : 1000	„	3119 : 1000	„
6365 : 1000	„	10412 : 2000	„
11835 : 6000	„	13361 : 10000	„
14196 : 1000	„	15822 : 4000	„
17387 : 6000	„	18006 : 2000	„
20188 : 1000	„	20116 : 4000	„
22500 : 2000	„	22171 : 4000	„
24475 : 4000	„	25871 : 2000	„
25556 : 1000	„	32573 : 1000	„
33879 : 4000	„	38917 : 1000	„
38816 : 2000	„	38043 : 4000	„
41151 : 1000	„	42222 : 4000	„
42124 : 1000	„	43204 : 4000	„
45381 : 1000	„	45451 : 1000	„
46228 : 2000	„	47282 : 1000	„
47953 : 4000	„	48986 : 1000	„
50556 : 1000	„	50925 : 4000	„
52509 : 1000	„	53883 : 1000	„
54590 : 1000	„	56549 : 1000	„
57749 : 2000	„	57406 : 4000	„
57104 : 2000	„	58218 : 1000	„
59084 : 2000	„	59512 : 2000	„
61982 : 2000	„	70237 : 4000	„
78495 : 6000	„	80032 : 1000	„
82296 : 2000	„	83983 : 4000	„
83073 : 4000	„	87563 : 2000	„
88276 : 1000	„	90112 : 1000	„
90290 : 1000	„	91109 : 2000	„
92112 : 1000	„	93888 : 1000	„
93902 : 1000	„	94433 : 1000	„
94101 : 2000	„	94279 : 1000	„
94144 : 1000	„	91746 : 2000	„

97742 : **20000** dinarjev.

* **Za župana v Limbušu pri Mariboru** je bil izvoljen gostilničar Srečko Kobič, pristaš SKS.

* **Občni zbor društva hišnih posestnikov v Ljubljani** vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 5. junija t. l. ob pol deseti uri dopoldne v veliki dvorani hotela «Union». Dnevni red: 1.) Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu; 2.) Sedanji položaj hišnih posestnikov; 3.) Računski zaključek za leto 1920. in proračun za tekoče leto; 4.) Volitev odbornikov; 5.) Volitev treh preglednikov računov; 6.) Določitev članarine za leto 1921.; 7.) Slučajni predlogi. Ako bi bil prvotni določeni občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število navzočih članov. — Odbor.

* **Interesanten odpovedni razlog.** Pred ljubljanskim okrajnim sodiščem se je vršila te dni zanimiva razprava. Hišni gospodar je odpovedal stranki stanovanje; pri razpravi je uveljavljal med rugim kot odpovedni razlog dejstvo, da ima najemnik še vedno v svojem stanovanju izobešeno sliko Franca Jožefa. Ker najemnik tega ni tajil, je sodnik zavrnil vse drugo dokazovanje in razsodil, da ostane odpoved v veljavi, utemeljujoč svojo sodbo s tem, da pomeni izobešanje slik bivših habsburških cesarjev v današnji dobi tako izzivanje ostalih strank v hiši, da je to smatrati kot hudo kršenje hišnega reda.

* **Državna posredovalnica za delo.** Pri vseh podružnicah «Državne posredovalnice za delo v Ljubljani, Mariboru. Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tedu od 8. do 14. maja 1921 dela 241 moških in 82 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 283. Dela iščejo: pisarniške moči, kovinarji, peki, mlinarji, mesarji, kurjači, strojniki, natakarji, natakarice, trgovski sotrudniki (sotrudnice), dninarji, dninarice, poljski delavci, mizarji, kolarji, bolniške strežnice, vzgojiteljice, vajenci.

* **Išče se strokovni tajnik za «Deželno zvezo** obrtnih zadrug v Ljubljani». Kompetenti za to mesto naj naslove svoje prošnje na zgorajšnji naslov in naj v prošnjah dokažejo, da so sposobni v tej stroki vsakega konceptnega dela. Prednost imajo tisti, ki imajo smisel za obrtno organizacijo in bi mogli primerno nastopati o prilikah raznih zborovanj tudi kot govorniki in strokovni poročevalci. Služba stalna. Plača po dogovoru. Nastop čim preje.

* **Za Gosposvetski Zvon** se je nabralo v mesecu marcu med osobjem Poverjeništva za socialno skrbstvo, invalidski oddelek, v Ljubljani, po gospodični Rudolfovi znesek 222 kron. Srčna hvala!

* **Podružnica Jugoslovanske Matice** je bila 21. t. m. ustanovljena na Vranskem. Za predsednika je bil izvoljen g. Filip Kulterer.

* **Vintgar začasno za občinstvo zaprt.** Poprava močno razdejanega Vintgarja se je te dni pričela in bo delo v treh tednih izvršeno. Do tega časa pa ostane Vintgar za občinstvo zaprt.

* **Smrtna kosa.** V celjski bolnici je po kratki in težki bolezni umrl g. Fran Virant iz Žalca, bivši uradnik celjske mestne aprovizacije, sedaj bančni uradnik v Mariboru.

* **Umrla je** danes v ljubljanski javni bolnici po kratki, a težki bolezni gospa Marija Remic roj. Obreza, stara 67 let. Pogreb bo v sredo, dne 25. maja ob 4. popoldne od mrtvašnice javne bolnice k Sv. Križu. N. v m. p.!

* **Rodoljuben čin.** Restavrater v mariborskem «Narodnem domu», g. Hinko Kosič, je daroval v rodoljubne in dobrodelne namene ves svoj zaslužek povodom prodaje nekega posestva. Od tega dobe mariborska društva: «Glasbena Matica» 1000, pevsko društvo «Drava» 1000, Sokol za nabavo krojev 1000. Obrtniško društvo 1000 kron ter mariborski mestni ubožci 600 kron.

* **Tobačne karte ukinjene.** Z ozirom na dajatve, da se je produkcija tobaka bistveno zvišala, je finančni minister odredil, da se ukine sistem tobačnih kart. V tobačnih trafikah je možno dobiti vse vrste tobačnih izdelkov.

* **Ciganska nadloga.** V kamniškem in litijskem okraju se je pojavila ciganska tolpa, ki pridno vlamlja in krade po hišah raznih posestnikov. V okolici znanega gradu Kolovca, koder so hodili pred sto leti rokovnjači, so cigani vlomili v hišo posestnka Andreja Brnota in mu odnesli mnogo perila in obleke v skupni vrednosti 8000 kron. Tudi v litijskem okraju je ista ciganska družba izvršila več tatvin.

* **Nesreča na železnici.** Z osebnim vlakom se je pretečeni petek pripeljal v Maribor znan tujec, o katerem se je prvotno domnevalo, da je blazen. Policija je našla potnika v nezavestnem stanju. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadela kap na možganih, ter je odredil, da se bolnik prepelje z avtom v mariborsko bolnico. Po najdenih listinah se je dognalo, da je bolnik 32 let stari višji geometer Bogomir Vidrich iz Vipave. Potoval je službeno na Dunaj in je na povratku nagloma zbolel. Imel je pri sebi večjo vsoto denarja ter aparat za merjenje, vreden 50.000 kron.

* **Samomor v Mariboru.** V soboto popoldne se je v svojem stanovanju v Koroščevi ulici št. 7 v Mariboru ustrelil 57letni višji stavbni svetnik Josip Pelko. Vzrok neozdravljiva bolezen. Pokojnik zapušča ženo in 5 otrok.

* **Brezplačna vožnja.** Ključavničarski pomočnik Andrej Hoedl iz Gradca je bil na glavnem kolodvoru aretiran, ker se je po železnici pripeljal brez voznega listka. O svojih doživljajih na dolgi pešpoti od Gradca v Jugoslavijo pripoveduje: «V Gradcu ni dela. Zato sem šel peš v Jugoslavijo in sem hodil do Kresnic, kjer sem stopil v vlak brez listka.» Izročili so ga sodišču.

* **Mrtvo so potegnili iz Drave** v Št. Janžu na Dravskem polju Marijo Weirer, ki so jo že delj časa pogrešali.

* **Dva nevarna tatova prejeta.** Včeraj, 20. t. m. popoldne so imeli orožniki na Brezovici pri Ljubljani izboren posel, kajti vjeli so dva nevarna tatova in sicer krojaškega pomočnika Naceta Kolarja iz Dravelj in njegovoj priležnico Franco Ciglarič. Oba sta se dolgo časa po večmesečni, zaradi tatvine prestani kazni klatila okrog, posebno po zasedenem ozemlju v Postojni, Gorici, Trstu in na Krasu. Po tridnevnem pešpotovanju iz Trsta sta prišla včeraj okoli poldne na Brezovico, kejr je Kolar vdrl skozi okno v hišo Janeza Koširja v Dragomerju. Hotel je «suniti» razno obleko in perilo, a ga je pri tem zasačil mali sinček, nakar je Kolar popihal skozi okno, toda v pest orožnikom. Oba nevarna tatova so odvedli v zapore deželnega sodišča v Ljubljani.

* **Beg iz zaporov.** V kaznjeniško obleko oblečeni Jože Kemperle, rodom Goričan, je pobegnil iz zaporov ljubljanskega deželnega sodišča, kjer bi bil moral prestati desetmesečno ječo zaradi tatvine.

* **Izgubila se je** v soboto ob 21. uri od Gosposvetske ceste do konca Dalmatinove ulice črna usnjata denarnica z nekaj denarja in več listki, med katerimi je bila tudi vstopnica za Glasbeno Matico. Prosi se, da pošten najditelj odda to v upravništvu «Jutra».

* **Ukradena harmonika.** Antonu Steinerju, sinu gostilničarja in trgovca na Opekarski cesti, je bila ukradena 7000 kron vredna harmonika, zaznamovana z znamko «Mrvar». Tat je neznan.

* **Za črni drobiž jo je ogoljufal.** Neznan berač, male postave, hodeč ob bergljah, je ogoljufal blagajničarko gdč. Angelo Vrhovec pri tvrdki Perdan na Krekovem trgu za 60 K na ta način, da ji je dal črni železni drobiž mesto nikljastega.

* **Masaryk za bolnega pesnika.** Predsednik češkoslovaške republike Masaryk je bolnemu slovaškemu pesniku Hviezdoslavu iz lastnih sredstev naklonil 100.000 kron, da mu omogoči zdravljenje v kakem južnem kraju.

* **Sokolska društva** opozarjamo na današnji oglas g. Petra Capudra, Vidovdanska cesta 2. (ad 861.)

Sport in turistika

st *Kolesarska dirka Ljubljana-Logatec* (30 km), prirejena od ljubljanske kolesarske «Ilirije», je potekla v nedeljo, vkljub slabi cesti, prav ugodno. Med junioji je dosegel prvo mesto Adolf Goltes z 1:4:2, v glavni dirki pa Ivan Umek z 58:36.

«Slavija» : «Ilirija»: 4:2 (1:2). Nedeljska tekma nam je pokazala lepo odločno igro dveh moštev, ki skušati podati kar najlepši dokaz svoje zmožnost in doseči kar najboljši uspeh brez nasilnih nastopov. Zato je bila nedeljska tekma za občinstvo lep užitek. Gostje so ta dan razvili mnogo bolj živahno igro nego v soboto. Posamezni igralci in kombinacija je kazala, da imamo pred seboj prvovrstno moštvo. «Ilirija» je nastopila v navadni sestavi, ojačena z dvema dobrima silama, ki sta se dobro uveljavili na svojih mestih. Dan je bil lep. Občinstva do 3000. Pred igro je izročila «Ilirija» «Slaviji» lepo zastavico v spomin. — «Slavija» je takoj razvila krepek napad, ilirijanski golman je posegel vmes, po nesrečnem slučaju pa je zletela žoga v gol. «Ilirija», ki se je odločila, da doseže kar najbolj ugoden uspeh, je skušala popraviti in je razvila res lepo igro, ki je žela burno priznanje občinstva. Posebno napadalna vrsta se je odlikovala po premišljeni kombinaciji. Tako sta si bili skoraj obe moštvi enaki in smo bili ponosni na naše igralce. Gostje so kmalu zapazili, da bo zmaga težka, zato so razvili vse svoje sile — pa brez uspeha. «Iliriji» se je posrečilo prebiti na pravem krilu in doseči uspeh (prvi gol za «Ilirijo») — ogromen aplavz. Minuto na to je dala «Ilirija» drugi gol. Čehi so hoteli zravnati, a do polovice se jim ni posrečilo. Po premoru se je igra nadaljevala v živahnem tempu. Gostom se je posrečilo izravnati. «Ilirija» pa je začela — stara njena napaka! — popuščati in je zadnje četrt ure popolnoma prepustila polje «Slaviji». Gostom se je posrečilo doseči še dva uspeha. Par lepih izpadov od strani «Ilirije» ni moglo spremeniti končnega izida. Obramba «Ilirije» je zabranila gostom nadaljne uspehe. Po igri je publika tudi v nedeljo priredila gostom živahne ovacije. Zvečer se je vršil pozdravni večer v hotelu «Tivoli» s prijateljskimi pozdravi od obeh strani.

Sokolski vestnik

o *Sokolska deputacija na povratku iz Lillea.* Danes ob 7. uri zvečer so se preko Jesenic vrnili v Ljuljano zastopniki Jugoslovanskega Sokolskega Saveza; med njimi so bili Ravnihar, dr. Murnik in Miroslav Ambrožič.

o- **Javna telovadba ljubljanskega Sokola** se vrši v nedeljo dne 29. maja ob pol štirih popoldne na prostoru S. K. «Ilirije». Pri tej telovadbi se bodo izvajale poleg drugih tudi proste vaje, določene za vsesokolski zlet leta 1922. v Ljubljani. Poleg tega pa nova telovadna skladba br. dr. V. Murnika pa naši pesmi «Po jezeru bliz' Triglava, čolnič plava». Vstopnina je določena za sedež I. vrste 10 din., II. vrste 8 din., stojišče 3 din. Predprodaja vstopnic je v petek in soboto od 4. do 7. ure popoldne v odborovi sobi v Narodnem domu ter v nedeljo dopoldne na telovadišču pri skušnjah. Po telovadbi se vrši na vrtu «Narodnega doma» in v telovadnici prijateljski večer. Vstopnina za zvečer je samo 2 dinarja.

o- **Javni nastop kočevskega Sokola** se vrši prvo nedeljo v juniju, t. j. dne 5. prihodnj. m., ne kakor je bilo pomotoma navedeno, dne 7. junija. Zdravo!

o- **Za Jugoslovensko Sokolsko Matico** je daroval g. B. Slachta, restavrater v Narodnem domu 260 kron. Iskrena hvala! Bratje zbirajte ob vsaki priliki za Sokolsko Matico!

Prosveta

p- **Nove Lajovičeve skladbe.** Glasbena Matica je izdala in založila tri najnovejše Lajovičeve skladbe, ki so jih z najboljšim uspehom izvajali najodličnejši jugoslovanski pevski zbori. So to «Pastirčki», «Kroparji» in «Medved z medom». Dobe se pri Glasbeni Matici in v vseh knjigarnah.

p- **Hrvatska umetnica v tujini.** Operna pevka Vika Englova, članica zagrebške opere, je s prihodnjo sezono angažirana na dunajsko ljudsko opero. Pogajanja je vodil sam ravnatelj Weingartner, ki je poznal odlično pevko že od poprej in ji je sedaj določil naslovno partijo v svoji novi operi «Geneve».

p- **Gostovanje Wysocke v Beogradu.** Slavna poljska tragedkinja Wysocka, ki je te dni gostovala v zagrebškem narodnem gledališču z velikim uspehom, nastopi prihodnji teden kot gost narodnega gledališča v Beogradu. Z gospo Wysocko bo gostoval tudi ravnatelj zagrebške drame Ivo Rajić. Nastopila bodeta v Ibsenovih «Strahovih».

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Sreda, 25., Hauptman: «Elga». V prid Udruženja gledal. igralcev. Izven.

Četrtek, 26., Nušić: «Navaden človek». Izven.

Opera:

Sreda, 25., zaprto.

Četrtek, 26., Bizet: «Carmen». Red E.

Gospodarstvo

NOVO DRŽAVNO POSOJILO.

Kakor smo že poročali, je sklenil ministrski svet pooblastiti finančnega ministra, da izvede novo notranje državno posojilo, ki se bo porabilo za gospodarsko povzdigo zemlje s posebnim ozirom na izboljšanje prometa. Na ta način začenja vlada resno reševati gospodarska, finančna in prometna vprašanja, ki so se doslej samo teoretično reševala.

Naravno je, da se notranje posojilo ne sme uporabljati za kritje proračunskih deficitov, temveč za izboljšanje in izpopolnjevanje prometa, za gradbo stavb itd.; to se pravi notranje posojilo mora biti kar najbolj plodonosno naloženo. Posojilo mora biti produktivni, a ne konzumptivni kredit. Vlada se je odločila za notranje posojilo, ker so posojila te vrste mnogo cenejša, kakor n. pr. inozemski kredit, ki bi, uporabljen, zahteval še večje gospodarsko zasužnjenje naše države.

Novo posojilo bi služilo v prvi vrsti spoju zemlje z Jadranskim morjem. Kako velike važnosti je morje za vse narode in da je predpogoj za stabiliziranje naših razmer, za padec draginje in za splošno blagostanje, ni treba še posebej povdarjati. Dobre zveze obstojajo v dvotirnih železnicah, v zadostni množini vagonov in lokomotiv, v izgradnji železniških poslopij, v regulaciji plovnih rek, v izgradnji rečnih in morskih luk, itd. Za vse to pa je treba mnogo denarja. Zato mislimo, da bi treba pri razpisu tega investicijskega posojila zainteresirati najširše kroge in jim obrazložiti, da bi bil njihov denar naložen v plodonosna prometna podjetja, ki ne bodo mogla samo redno plačevati obresti, ampak bodo po rednem prometu dopomogla k nižjim in stabilnim cenam, in končno izdatno povečala državne dohodke iz prometa v poznejših letih, kar bo zopet ugodno vplivalo na davke in carino.

= **Šesta seja o ljubljanskem velesejmu.** Včeraj ob štirih popoldne je bila v uradnih prostorih velesejma na Turjaškem trgu št. 6 seja glede ljubljanskega velesejma, katere so se udeležili zastopniki časopisja. Ravnatelj g. dr. Boehm in g. Detela sta pojasnila navzočim gospodarsko važnost te prireditve, za katero vlada v trgovskih industrijskih, kakor tudi v turistovskih in športnih krogih veliko zanimanje. Gospod Detela je navzočim obširno razložil vse podrobnosti velesejma, od katerega pričakujejo, da bo dvignil našo trgovino in industrijo. Velesejem postavi na travniku nasproti pivovarne Union v Tivoliju pet krasnih paviljonov nekatere tvrdke — med drugimi strojne tovarne in livarne — stavijo svoje lastne paviljone. Velesejem bo obsegal trgovske, industrijske in kmetijske predmete. Na velesejmu bo tudi restavracija, v kateri bodo točili vinski producenti svoje izdelke.

= **Podaljšanje roka za prijavo v inozemstvu deponiranih obveznic predvojnih in vojnih posojil.** Finančna delegacija objavlja uradno: Generalna direkcija državnih dolgov je odredila podaljšanje roka za prijavo v inozemstvu deponiranih obveznic predvojnih in vojnih posojil do 31. t. m. Občinstvo se opozarja na dotični razglas v «Uradnem listu».

= **Prodaja sprejetih bolgarskih ovac na javni dražbi.** Komisija za prevzemanje živine je sprejela od 14. do 18. t. m. od Bolgarov v Zaječaru 1500, v Krivi Palanki 2909 in v Caribrodu 7409 ovac. Z ozirom na prejšnje odredbe se bodo prodajale te ovce na javni dražbi dne 20. in 21. t. m. v Zaječarju, 25. in 26. t. m. v Kumanovem, 24. in 25. v Pirotu, 28. ter 29. v Beli Palanki in 28. ter 29. v Babušnici, o čemer se obveščajo interesenti.

= **Glede izida sedmega žrebanja avstrijskih 4 in pol odstotnih davka prostih razdolžnih nakaznic državnega zaklada iz leta 1914.** se opozarjajo interesenti na «Uradni list».

= **Tovorni listi.** Ker si stranke niso najasnem gledo nabave tovornih listov, se razglaša, da imajo postaje južne železnice dovolj veliko zalogo tovornih listov, ki se lahko naroče pri postajnih načelnikih v poljubni množini.

= **Ustanovitev tvornice za izdelovanje vagonov in lokomotiv v Beogradu.** V Beogradu se mude že par dni odposlanci več nemških družb, ki se pogajajo glede ustanovitve tvornic za izdelovanje vagonov in lokomotiv in izgrajanje velike popravljalnice. Pri podjetju bi bili udeleženi tudi Nizozemci.

= **Za povzdigo ribolova v macedonskih jezerih.** V Beogradu se je ustanovilo ribarsko društvo «Ohrid». Glavnica znaša tri milijone dinarjev. Polovico kapitala dobi država kot zakupnino za ribarstvo po macedonskih jezerih.

= **Trgovinsko-gospodarska mednarodna konferenca** se bo vršila 26. t. m. v Lisboni. Na konferenci bo zastopana tudi naša država, in sicer je določila naša vlada kot delegata drja. Tresičića-Pavičića, našega poslanika v Madridu.

= **Težkoče v pogajanjih o likvidaciji avstro-ogrske banke.** Ravnatelj bančnega zavoda češkoslovaškega finančnega ministrstva Kučera, ki se je udeleževal kot pooblaščenec češkoslovaške države pogajanj o likvidaciji Avstro-ogrske banke, je izjavil na vprašanje zastopnika češkoslovaškega tiskovnega urada na Dunaju glede stanja pogajanj, da se je po dopoldanski seji 20. t. m. odločil, odpotovati z Dunaja, ker so zadela pogajanja na znatne težkoče in ne obstoji nobeno upanje za uspešen zaključek. Kljub znatnim koncesijam Češkoslovaške je nasprotna stran pokazala malo naklonjenosti zadostiti močno zmanjšanim češkoslovaškim zahtevam. V teh razmerah je izjavil češkoslovaški zastopnik Kučera v dopoldanski seji, da se nadaljnjih posvetovanj ne bo udeleževal in da bo odpotoval z Dunaja.

= **Drahma padla.** Po vesteh iz Aten traja v Grški denarna kriza dalje. Pretnja vlade, da bo uvedla strogo kontrolo, je imela samo to posledico, da je kurz drahme ponovno padel. Ravnatelj Narodne banke je konferiral z ravnatelji ostalih bank in fiskal načina, kako bi se dala denarna kriza rešiti.

= **Padanje cen živilom v Angliji.** Prejšnji teden so na londonskem trgu znatno padle cene raznim živilom. Samo mast je padla v ceni za 62 do 64 šilingov pri 100 kg. Slanina in jajca so se prodajala celo ceneje nego pred vojno.

= **Kako Švedska ščiti svojo industrijo.** Švedska vlada je sklenila, da se daje pri nakupih za račun države švedskemu blagu prednost tudi v slučaju, če so inozemski produkti izdatno nižje oferirani, kot domači. V tem smislu je izdala vlada na vse urade inštrukcije. Takrat pa, ko menijo uradi, da je diferenca med cenami inozemskega in domačega blaga le prevelika, morajo uradi celo stvar predložiti vladi. Vlada vodi na ta način pravilno gospodarsko politiko, ker krepi domačo industrijo z domačimi naročili.

= **Zunanja trgovina Zedinjenih držav.** Meseca aprila je znašala vrednost iz Zedinjenih držav izvoženega blaga 344 milijonov dolarjev, t. j. za 308 milijonov manj, nego istega meseca lanskega leta. Vrednost uvoženega blaga v istem času je znašala 255 milijonov dolarjev, t. j. za 241 milijonov dolarjev manj, nego lani v istem času.

= **V Romuniji se obeta dobra žetev.** Romunsko poljedelsko ministrstvo izjavlja, da kaže letošnja setev v Romuniji izredno dobro.

= **Proizvodnja rožnega olja v Bolgarski** se ceni za leto 1921. na 1000 kg. Za proizvodnjo te množine bo potrebno 3,200.000 kg rož.

Borza 23. maja

Zagreb, devize: Berlin 207 — 211, Rim 690 — 692, London 492 — 500, Newyork 121.50 — 122.50, Praga 187.50 — 188, Budimpešta 55 — 60, Dunaj 22.25 — 22.50, Pariz 1100 — 1120, Švica 2200 — 2250. Valute: dolar 119.50 — 120.50, avstr. krone 22 — 23, rublji 53 — 56, napoleondori 412 — 415, marke 215 — 225, leji 216 — 222, ital. lire 67.50 — 680. Blagovna borza: koruza 480, oves 555, vse franko Zagreb.

	denar	blago
Hrvatska eskomptna banka	630	650
Ljubljanska kreditna banka	895	905
Jugoslavenska banka	445	460
Slavonia		1880
Trgovsko-obrtna banka	350	360
Jadranska banka	1365	1385
Praštediona	4000	4800
Rečka pučka banka	400	415
Banka Brod na Savi	465	490
Gutman		1200
Srpska banka	700	720
Ljublj. strojne tov. in liv.		800
Eksploatacija drva	1600	1700
Slovenska eskomptna banka	556	
Narodna šumska industrija	590	600
Banka za Primorje		905
Goranja	550	

Beograd, valute: dolar 30.25 — 30.50, franki 265 — 268, lire 165 — 168, leji 56 — 56.50, levi 40 — 40.50, marke 53.25 — 53.50, češke krone 46 — 47, avstr. krone 5.60 — 5.80, napoleondori 102 — 103. Devize: London 124.50 — 125.50, Pariz 271 — 273, Ženeva 560 — 575, Praga 45.75 — 47, Dunaj 5.70 — 5.75, Berlin 52.75 — 53, Milan 171 — 173. Efekti: Narodna banka SHS. 2830 — 2850.

Dunaj, devize: Zagreb 455 — 459, Beograd 1818 — 1838, Berlin 950 — 956, Budimpešta 259.25 — 262.25, Bukarešta 982.50 — 992.50, London 2245 — 2265, Milan 3115 — 3135, Newyork 559 — 563, Pariz 4910 — 4950, Praga 839.50 — 845.50, Sofija 695 — 705, Varšava 56.50 — 58.50, Curih 10.125 — 10.175. Valute: dolarji 554 — 558, levi 645 — 685, marke 958 — 964, funti 2230 — 2250, franc. franki 4895 — 4935, lire 3105 — 3125, dinarji 1805 — 1825, poljske marke 61 — 63, leji 970 — 980, švic. franki 10.050 — 10.100, češkoslov. krone 839.50 — 845.50.

Curih, devize: Berlin 9.40, Newyork 544, London 22.19, Pariz 48.15, Milan 30.65, Praga 8.20, Budimpešta 2.60, Zagreb 4.50, Bukarešta 9.70, Varšava 0.62, Dunaj 1.40, avstr. žig. krone 1.03.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem

Dan	Čas opazovanja ob	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm
23. maj	7. uri	737·5	17·4	brez vetra	v. obl.	
	14. uri	736·1	23·2	sl. jvzh.	del. obl.	0·0
	21. uri	737·4	19.5	sl. jgzp.	oblačno	

Srednja včerajšnja temperatura 20.0, normalna 15·6
Vremenska napoved: toplo lepo vreme.
Solnce vzhaja ob 4·16 zahaja ob 19·38

Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Zimska predavanja v Zagrebu

Nenavadno živahno je bilo preteklo zimo v javnih predavanjih v Zagrebu. V večernih urah, ko so končala redna oficijelna predavanja za dijake, so se polnile dvorane s širšo publiko. Bilo je tako na vseučilišču in njega institutih, pa tudi po nekaterih srednjih šolah; včasih je moral še konservatorij otvoriti svojo veliko dvorano v Gundulićevi ulici ali pa celo kak Kino posoditi svoje večje prostore. Tudi velika dijaška menza na Sajmištu je ob nedeljah dopoldne in popoldne služila predavanjem.

Od 5. do 7. ure zvečer so bila vsak dan javna predavanja, običajno po dvoje, včasih pa celo po troje. Tu je govoril eden o mejah filozofije in kemije, tam drugi o Istri in Koroški, in zopet tretji ali tretja o ženstvu, materinstvu; tu je predaval eden o anatomiji človeškega telesa, tam drugi o vzrokih nesrečnih zakonov, tretji ali tretja o Strossmayerju.

Vse se je vršilo po programu. Na prvo mesto je v vsakem oziru postaviti organizacijo **«Pučkega (Ljudskega) vseučilišča»**. Na njega programu predavajo profesorji visokih šol, a morejo predavati tudi drugi strokovnjaki. Smer predavanj je seveda znanstveno napredna. V drugi vrsti stoji **«Prosvjetni Savez»**, ki pa na njem nekateri vidijo politično barvo.

Predavanja so se začela sredi novembra 1920. Do konca leta jih je bilo že 71, vsekakor mnogo, če uvažujemo, da je to bila burna doba volitev v konstituanto. Po temi odpada od teh predavanj na medicino in higijeno vobče 22, na prirodopisne znanosti 18, na razne nacijonalne, socijalne in politične probleme 4, na filozofijo 3, na gimnastiko in sokolstvo 3. Na Pučko vseučilište odpada 24 predavanj, na Prosvetni Savez 13 (Savez je priredil še nekaj predavanj v zvezi z Zdravstvenim odsekom za Hrvatsko in Slavonijo, s Sokolom, z Narodno Zaštito in z Društvom Abstinentov); na Hrvatsko Prirodoslovno društvo 8, a po Novem letu je predavanja prirejalo tudi **«Udruženje jugoslovanskih žena»** in predavale so tu često z velikim uspehom tudi ženske, profesorice srednjih šol Končno je pred Veliko nočjo nastopilo tudi «Društvo hrvatskih književnika».

Najbolj se posečajo predavanja «Pučkega vseučilišča», a po strokah najbolj predavanja o prirodoznanskih in vobče filozofskih vprašanjih. Da se je za predavanje o znani Steinachovi teoriji pomlajevanja moral otvoriti Kino, temu se ne bomo čudili; bolj nas frapira činjenica, da se je na tem predavanju v pravem pomenu besede «trlo» mladine, ki normalno še ni potrebna pomlajevanja. Prav mnogo publike je privabilo tudi predavanje o «esoterizmu» (misticizmu), ki se je v zvezi z modernimi literarnimi smermi razvil posebno na Angleškem in v Ameriki. Milan Marjanović je s to temo hotel dati protiutež materializmu.

Za predavanja se pobira vstopnina, za osebo redno dve kroni, včasih tudi več. «Društvo hrvatskih književnika» pobira celo vstopnino do 20 K.

Priznati se mora, da so visoke šole letos v Zagrebu vršile v polni meri svojo dolžnost. Nekaj posebnega so bili še «kolokviji«, namenjeni zgolj znanstvenikom za debate o znanstvenih problemih. **Dr. Fr. I.**

200 milijonov

(Italijanski general — goljuf in slepar.)

V italijanski armadi so odkrili velik škandal. General Segré, bivši vodja italijanske vojaške misije na Dunaju, je s 13 drugimi višjimi častniki obtožen, da je oškodoval italijanski erar za 200 milijonov lir.

Zgodovina Segrejevega zločina je sledeča:

General Segré je bil poslan kot načelnik italijanske vojaške misije v glavno mesto avstrijske republike. Imel je nalogo, zastopati Italijo na isti način kakor sta podobno zastopstvo vršili francoska in angleška misija. Kakor znano, so antantine države pomagale kruha in denarja potrebni Avstriji s tem, da so ji preskrbovale deloma cenejša, deloma pa zastonj delile živila med siromašno prebivalstvo. V ta namen so zavezniške vlade od časa do časa pošiljale na Dunaj posebne vlake z živili. Te pošiljatve so bile carine proste, ker je šlo pri celi akciji v prvi vrsti za humanitarne svrhe. Segré pa ni imel srca samo za lačne Avstrijce, temveč tudi zase. In privoščil si je dobršen del pošiljatev italijanske vlade ter si vselej po en del živil prisvojil in pridržal, nato pa je prodajal blago verižnikom za visoke cene.

Segré je imel pri teh goljufijah prav lahko stališče. Njegov položaj je bil tem lažji, ker je imel v Trstu brata veletrgovca s kolonijalnim blagom. Od tega je redno prejemal pošiljatve, ki so prišle nezacarinjene čez avstrijsko mejo. Na Dunaju je potem prodajal olje, kavo, riž in druge take potrebščine za vsakdanje življenje. Segré se je družil z najzloglasnejšimi verižniki v Avstriji ter jim prodajal živila, katera je dobavljal za lastni dobiček pod firmo italijanske vlade. Na ta način so šla Segréjeva živila skozi roke židovskih prekupčevalcev v Madžarsko, Galicijo, Češkoslovaško, Romunijo in drugam. Ta nečedna Segréjeva kupčija je cvela dolgo časa. Naposled pa so ji vendarle prišli na sled. Na ovadbo ostalih antantinih misij na Dunaju ter nekaterih drugih poštenih mož, katerim se je Segréjevo početje zdelo vsestransko škodljivo, je italijansko vojno ministrstvo Segréja najprej odpoklicalo, nato pa odredilo preiskavo v tej zadevi.

Izid preiskave je pokazal naravnost neverjetne reči. **Segré je s svojo tovarišijo oguljufal laški erar za približno 200 milijonov lir.** Radi tega je zaukazalo vojno ministrstvo v Rimu, da se mora Segré z drugimi 13 višjimi častniki takoj zapreti. Vojni minister Bonomi je postavil Segréja in njegovo družbo pred vojaško sodišče, ki sedaj zbira materijal, nakar se bo proti Segréju in tovarišem vršila javna sodna razprava.

Proces obeta postati velezanimiv ter bo prava senzacija. Odkril bo vso gnilobo in korupcijo višjih funkcijonarjev italijanske armade, ki so se pred svetom tako postavljali, kot da jim glede moralične kvalifikacije ni najti para! Omenjamo še to, da je bil general Segré povzročitelj znanih dogodkov v Salogu, radi katerih je svoj čas rohnelo vse italijansko časopisje proti naši državi.

Hugh Conway: 62

Iz teme v luč

Roman.

Že marsikateri človek se je pred njegova ljubezen sprejeta ali zavrnjena, tako mučil kakor sem se jaz tisto noč, gotovo pa razen mene nikdar ni živel ljubimec, ki je imel izvedeti oni odločilni odgovor iz ust ženske, ki je bila že njegova žena.

Bilo je že pozno, ko sem se bil vrnil s svojega samotnega izprehoda. Ko sem prišel mimo Pavlininega okna, sem postal, se vzrl radoveden kvišku, ali je tudi ona še bdela, razmišljala in odločevala o najinem bodočem življenju. Pa kaj, naslednji dan nas reši vse negotovosti!

Ker je bila noč mirna in varna, je imela zgornji del okna odprt. Predno sem odšel dalje, mi je šinila muhava misel v glavo. Utrgal sem z grma na vrtu rožo, ki se mi jo je posrečilo vreči skozi odprti del okna. Drugo jutro jo bo morda našla in ugibala, odkod je prišla. Dobro znamenje bi bilo.

Notranji zaslon se je stresel, ko ga je zadela roža, in zbežal sem, ker sem se bal, da bi me ne spoznala.

Lepo se je naredilo drugo jutro. Zupanjem v srcu sem vstal in se rogal nočnim bojaznim. Podal sem se k Pavlini tako zarana, kakor sem se jo le nadejal dobiti. Pravkar je bila odšla od doma. Povedali so mi kam in odšel sem za njo.

Našel sem jo hodečo počasi in s povešeno glavo. Pozdravila me je z običajno mirno prisrčnostjo in hodila sva skupaj naprej. Zaman sem se oziral po svoji roži in začel sem se tolažiti s tem, da je morala kam pasti, kjer je ni mogla videti.

Pa čakalo me je še vse hujše. Roke je držala brez rokavic in s sklenjenimi prsti spredaj. Hodil sem ob njeni levici ter sem opazil, da na meni najbližnji roki ni bilo prstanov. Zlati obroček, ki se je vse dozdaj svetil kakor svetilnik upanja je izginil. Srce mi je upadlo. Pomen je bil preočit; kdo bi vsega tega skupaj z njenimi besedami prejšnjega večera ne mogel razumeti? Dasi se je zavedala, da je moja žena, se je želela otresti tega jarma. Pavlina me ni ljubila — resnica, ki se je počasi plazila iz meglene preteklosti, bi ji prinesla žalost — zdaj ko se je spominjala, je želela pozabiti. Prstane je odložila, da mi, če mogoče, brez besede pokaže, da ne postane moja žena.

Kako sem mogel zdaj spregovoriti? Odgovor je bil podan, predno je bilo vprašanje izgovorjeno. Videla je, kako sem se oziral po njeni majhni beli roki, pa je samo povesla oči in ni rekla besedice. Ni dvoma, da me je hotela obvarovati mučnega pojasnjevanja. Morda bi bilo najboljše, ako bi se mogel osokoliti do tega, da bi jo kar najhitrejše zapustil — zapustil in se nikdar več ne vrnil.

Bil sem otožen in obupan ob tem odkritju, vendar ni trajalo dolgo, da sem zapazil veliko izpremembo v Pavlinem vedenju. Ni bila več ista. Nekaj je prišlo med naju, nekaj, kar je docela razdrlo staro prijateljstvo občevanje ter ga izpremenilo v nekaj, kar je bilo malo več kakor konvencionalna vljudnost. V vsaki besedi, v vsakem dejanju se je pojavila neka plahost, neka zamolčljivost — morda tudi v mojem. Preživela vsa ves dan skupaj kakor po navadi, pa družba je morala obema biti nadležna, tako silno se je poslabšalo razmerje. Ves pobit sem legel spat tisto noč. Cilj, ki sem se toliko zanj poganjal, se mi je po vsej priliki odmaknil ravno v trenutku, ko sem ga se nadejal doseči!

Tako je minulo več dni. Pavlina ni dala nikakega znamenja, ali vsaj gotovo nobenega takega ne, ki bi si ga mogel ugodno tolmačiti. Priscila, ki je s svojimi bistrimi očmi kmalu spoznala, da nekaj ni prav, me je pestila, da nisem mogel več prenašati in mi je tako zaokroženo povedala svoje mnenje, da sem pričel sumiti, da je že izvršila grožnjo, da razodene Pavlini vse, in sem že hotel pripsovati svoj neuspeh starkini usiljivosti, da je prezgodaj vse izblebetala. Vse bi bilo dobro, da bi bil imel vsaj še teden, štirinajst dni, da bi si osvojil srce svoje žene. Jel sem misliti, da se počuti nesrečna, da ji je bila moja navzočnost nadležna. Tega ne, da bi pokazala kakršnokoli željo, da bi se mi izogibala; še vedno je lahko gotovo prihitela na moj klic kakor da bi bila senca ubogljivosti, kakor je sploh vedno bila v onih dneh, ki si jih nisem hotel več poklicati več v spomin. Ven-

Službe išče

trgovski sotrudnik ali skladiščnik, železninar in specerist v mestu ali na deželi. Vešč slovenščine, nemščine in italijanščine v govoru in pisavi, vešč tudi v carinjenju. Ponudbe pod **„Skladiščnik“** na upravo „Jutra“. 858

Fini slonokoščeni izdelki M. Bartl
Gledališka ulica 7/III, Ljubljana. 831 9-6

Voz za dva konja popolnoma prenovljen, **prodam.** Sprejmem tudi **hlapca** brez oskrbe. Temdenska plača po dogovoru. **Slomškova ulica 21,** dvorišče. 853 2—2

Izšel je

Cena din. 75. 860 4—1

Inžener dr. Miroslav Rasal
oblastveno poverjen stavbeni inžener
Ljubljana
Hilšerjeva ulica št. 7.
Specijalno stavbeno podjetje za betonske, železnobetonske in vodne zgradbe.
Izraba vodnih sil.

? Ali ste že poslali naročnino za „Jutro“ ?

Kupi se stara, dobro ohranjena
decimalna tehtnica
za težo 700 do 800 kg. Ponudbe z navedbo cene pod **„Tehtnica“** na upravo „Jutra“. 859 3—1

847
Iščem strokovnjaka
za postavljanje vodnega kolesa in napeljave transmisij za moje podjetje.
Ponudbe pod **„Strokovnjak“** na Anončni zavod DRAGO BESELJAK & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Gg. gostilničarji, pozor!
Podpisani ima **več sto različnih stolov,** belih, luženih, politiranih in vrtnih, lesenih, zaklopnih **naprodaj.**
Ciril Primožič, mizarstvo in parkete
840 3—3 **Ljubljana, Trnovski pristan 4.**

Damski koncert **vsak dan ob 9. uri zvečer v kavarni LEON** **Ljubljana, Stari trg št. 30.** 770 10—1

Ravnokar je izšla
Svetovna vojna
v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.
Cena posameznemu zvezku 4 krone.
Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

✝

Tužnega srca javljamo rodbini in prijateljem, da nam je naša nepozabna, ljubljena vzor-soproga, dobra mati, dobrotnica sirotam, gospa

Elizabeta Štalcer
rojena Antió iz Bakra

danes po dolgi mučni bolezni v 52. letu njene starosti, daleč od domovine, blago v Gospodu preminula.

Pogreb mile rajnice bo dne 24. maja ob petih popoldne na pokopališču v Črnomlju.

Črnomelj-Sušak, dne 22. maja 1921.

Anton Štalcer, soprog, **Ivan** in **Krešimir,** sinova, **Marta,** snaha, **Želimir** in **Ljerka,** unuka.

Priporočamo rajnico v blag spomin. 856

Št. 1825. 857

Razglas.

Dne 30. maja 1921. ob enajstih bo pri **gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje, v sobi št. 3**

ponudbena obravnava

za prevzem raznih **adaptacijskih del** pri

deškem vzgajališču v Kočevju,
okrajnem sodišču v Brežicah,
otroški bolnici v Ljubljani,
hiralnici za umobolne v Ljubljani,

nadalje **dovršitvenih del** pri

bolnici v Brežicah in
dobave okenskih zastorov za državno realno gimnazijo v Celju.

Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesenti med uradnimi urami pri oddelku IVb gradbene direkcije ter glede dobave okenskih zastorov tudi pri okrožni gradbeni sekciji v Celju.

Ponudbe morajo biti zapečatene, pravilno kolkovane, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni, oziroma davčnem uradu v Kočevju, Brežicah, odnosno Celju varščina v znesku 5% ponudne svote in z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme stavbne pogoje.

Gradbena direkcija si izrečno pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na ponujeno svoto.

Gradbena direkcija za Slovenijo.
V Ljubljani, dne 21. maja 1921.
Gradbeni direktor:
Ing. **Anton Klinar** s. r.

Naznanilo.

Br. sokolskim društvom naznanjam, da imam v zalogi vse sokolske potrebščine po predpisih Jug. Sokol. Saveza, za člane, članice in ves naraščaj: **kroje, telovadne obleke, čevlje itd.** Cenik na zahtevo zastonj. Prosim pa br. društva pri vseh naročilih poslati denar naprej.

P. Capuder, Vidovdanska cesta 2
(prej Radeckoga cesta). 861 2—1

Naročajte spise o naši državi:

ALBIN OGRIS, Borba za jugoslovansko državo.
Cena K 32·—, po pošti K 1·80 več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju.
Cena K 18·—, po pošti K 1·80 več.

STEFAN SAGADIN, Naš sadašnji ustavni položaj.
Cena K 16·—, po pošti K 1·80 več

ANTON MELIK, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.
I. del K 21·—, II. del K 42·—, po pošti oba zvezka skupaj K 9·— več.

208 15

Naročila sprejema
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.